

Motion till riksdagen

1987/88:Sk14

av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:52 om
beskattning av naturaförmåner, m. m.

I proposition 1987/88:52 föreslås ändringar i beskattningen av naturaförmåner. Förmånerna skall ur skattesynpunkt delas upp i två grupper: personalvårdsförmåner och övriga naturaförmåner.

Personalvårdsförmåner skall enligt förslaget i princip vara avdragsgilla hos arbetsgivaren och skattefria hos den anställde, medan övriga naturaförmåner skall vara skattepliktiga hos den anställde. För att minska gränsdragningsproblem föreslås sammanlagda förmåner till högst 600 kr. per anställd vara skattefria. I detta belopp får dock inte inräknas förmåner som bestäms enligt schablon.

För sjukvårdsförmåner skall speciella regler gälla.

Förutom de nuvarande reglerna att arbetsgivaren skall betala in preliminär A-skatt och arbetsgivaravgift föreslås i propositionen att arbetsgivarens skyldighet att i kontrolluppgift ange att förmån har utgått skall vidgas till att också ange värdet på den förmån som utgått.

De ändrade reglerna om beskattning av naturaförmåner får långtgående praktiska konsekvenser, inte minst genom att naturaförmåner i ökad utsträckning skall beläggas med preliminärskatt och socialavgifter. Att värdera varje förmån och i en uppbördsdeklaration redovisa alla naturaförmåner innebär ett betydande merarbete för arbetsgivaren. Redan nu tar uppbörden av skatter och avgifter betydande resurser i anspråk ute i företagen. Den nu föreslagna förändringen kommer att ytterligare öka företagets kostnader för skatte- och avgiftsadministration. Att skjuta över skatteadministrativa kostnader från staten till företagen innebär en form av "dold" avgiftsskärpning.

Den föreslagna lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1988, trots att den nya lagen sannolikt inte föreligger i Svensk författningssamling (SFS) vid årsskiftet. Företagens möjligheter att i tid anpassa sina rutiner till den nya lagstiftningen är näst intill obefintliga. Lagstiftning skall inte ske i hast. Konstitutionsutskottet har hårt kritiserat ett lagstiftningsarbete som kännetecknas av för sent framlagda propositioner och lagar som träder i kraft, innan lagtexten publicerats i SFS.

I de fall schabloner för förmåner icke kan tillämpas skall arbetsgivaren enligt propositionen värdera förmånerna. Riksskatteverket har redan i sitt remissyttrande över förmånsskattekommitténs slutbetänkande (Ds Fi 1986:27) ifrågasatt förslaget på följande sätt: "Det är ett berättigat krav både från skattemyndigheterna och de skattskyldiga att få veta hur frågor på detta skatteområde skall hanteras. Principerna för skatteplikt respektive

skattefrihet inom förmånsområdet bör ges i lagstiftning — så ock för värdering och uppgiftsskyldighet.”

Det kan vidare ifrågasättas om propositionens förslag att lägga över värdering av förmåner, dvs. ren myndighetsutövning, från det allmänna på arbetsgivarna står i överensstämmelse med grundlagen.

I propositionen har man på olika sätt försökt dra klara gränser mellan personalvårdsförmåner och övriga naturaförmåner. De föreslagna gränsdragningarna leder ofta till orättvisa resultat och missgynnar systematiskt den mindre företagsamheten.

Således föreslås i propositionen att motionsaktiviteter, som sker i företagets egna lokaler eller i en anläggning som i sin helhet hyrs av företaget, skall behandlas som skattefri personalvårdsförmån, medan motionskuponger att utnyttjas i från företaget fristående motionsanläggningar skall beskattas. Förslaget missgynnar anställda i småföretag. Motionskuponger bör behandlas som personalvårdsförmån, så att inte de anställda i den mindre företagsamheten får en negativ särbehandling.

Ytterligare en avgränsning mellan motionsverksamhet som skall klassificeras som personalvårdsförmån och sådan som skall hänföras till övriga naturaförmåner görs i propositionen. Här föreslås att motionsaktiviteter som gymnastik, styrketräning, bowling, racketsporter men också lagidrotter som volleyboll, fotboll och bandy skall kunna hänföras till personalvårdande förmåner. Däremot skall inte detta gälla golf, ridning, segling och utförsåkning på skidor. Motiveringarna för denna gränsdragning är synnerligen svaga och bygger uppenbarligen på förlegat klasstänkande.

Nyttjandet av en arbetsgivaren tillhörig eller på årsbasis hyrd semesterbostad föreslås bli beskattad efter en jämförelsevis fördelaktig schablonregel. Disponerar däremot arbetsgivaren semesterbostaden endast under viss tid av året får inte schablonregeln tillämpas. För en semesterförmån motsvarande en veckas semester i exempelvis Jämtland kan skillnaden i beskattning uppgå till både 2 000 och 3 000 kr., beroende på om företaget ägt semesterbostaden eller om denna endast hyrts för viss del av året. Återigen är det i första hand de anställda på små och medelstora företag som missgynnas genom de föreslagna bestämmelserna. Som vanligt missgynnas också fåmansföretagare. Motiveringen i detta senare fall är kontrollproblem.

I propositionen föreslås att värdering av bostadsförmån lämnas oförändrad. Vidare heter det att preliminärbeskattningen förbättras genom att särskilda riktvärden bestäms för olika områden i riket, som är väsentligen enhetliga i fråga om boendekostnader. Vidare skall vid preliminärbeskattningen det lägsta av nämnda genomsnittsvärden reduceras med 10 %, om bostaden är belägen utom tätort och närmaste omgivning.

Olika värderingar av bostadsförmån kan således komma att tillämpas vid preliminärbeskattningen och vid taxeringen. Orsaken härtill anges vara att värdet av en bostad påverkas av många olika faktorer — läge, storlek, standard, byggår etc.

I propositionen har lagrådets kritik beaktats. Riktvärdena kan komma att differentieras i något större utsträckning än vad som ursprungligen föreslagits. I det praktiska arbetet kan dock förenklingsträvanden från skattemyndigheterna ta överhanden och schabloniseringen bli så grov att framför

allt bostadsförmåner på landsbygden genom preliminärskattvärderingen kommer att ge upphov till ett överuttag av preliminär skatt och arbetsgivaravgifter.

Landsbygdens industrier missgynnas av de bestämmelser som gäller vid värdering av bostadsförmån vid inkomsttaxering. Vid förmånsberäkningen beaktas inte fullt ut de skillnader som gäller för bostadsförmån i attraktiva lägen med höga fastighets- resp. lägenhetsvärden och bostadsförmåner med låga fastighetsvärden utanför tätorter. Taxeringsvärden för fastighet i centralort och utom tätort brukar uppvisa betydande skillnader. Skillnaderna i förmånsvärden kan i vissa fall uppgå till så betydande belopp som 5 000—10 000 kr. Ett sätt att skapa en jämnare bedömning av värdet av bostadsförmån på landsbygden är att dessa alternativt skall kunna värderas med utgångspunkt i taxeringsvärdet på samma sätt som nu sker vid beskattning av jordbrukare. Inte minst ur regionalpolitisk synpunkt är det väsentligt att förmåner utanför storstadsområden inte missgynnas vid förmånsbeskattningen.

Förmån av fri hälso- och sjukvård skall enligt propositionen alltså vara skattefri. Ersättning för patientavgift vid tandvård skall dock vara skattepliktig. Vidare föreslås att arbetsgivaren skall ha rätt till avdrag för samtliga kostnader för anställdas hälso- och sjukvård samt tandvård med undantag för kostnader som hänför sig till privat sjukvård och som inte ersätts via den allmänna försäkringen.

De flesta remissinstanser, däribland RSV, har varit kritiska till förslaget om slopad rätt för avdrag för vård vid privat vårdinrättning. Det föreslagna ingreppet mot privat sjukvård motiveras enbart av regeringens önskan att slå vakt om de offentliga sjukvårdsmonopolen. Hur den föreslagna förändringen kan påverka avsättningar till personalstiftelser och stiftelsernas användning av avsatta medel har inte belysts i föreliggande förslag.

Sammanfattningsvis kan konstateras att proposition 1987/88:52 innehåller betydande brister inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt. Propositionens förslag att arbetsgivare i vissa fall skall värdera naturaförmåns värde innebär att myndighetsutövning delegeras till ett enskilt företag. Detta bryter åtminstone mot grundlagens anda. Många av förslagen kommer att leda till en negativ särbehandling av anställda i mindre och medelstora företag och i företag som är lokaliserade till landsbygden. I vissa hänseenden innebär dock propositionens förslag smärre förbättringar. Detta gäller exempelvis att förmånen av fri uniform och fria arbetskläder skall vara skattefri. Förslaget att ekiperingsbidrag för arbetskläder fortfarande skall beskattas måste uppfattas som inkonsekvent och orättvist. Schablontaxeringen av fri semesterbostad utgör också en förbättring, men kravet att fritidsbostaden skall vara ägd av företaget eller en företagsstiftelse eller hyrd på årsbasis innebär en betydande orättvisa framför allt mot anställda i mindre företag. Regeln om att naturaförmåner som maximalt uppgår till 600 kr. inte skall beskattas förenklar företagets och myndigheternas arbete.

Slutligen kan inte diskrimineringen i skattehänseende vad gäller privat sjukvård accepteras.

Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderlig lagtext.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget om arbetsgivares vidgade skyldighet att betala in preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter för naturaförmån samt att värdet på naturaförmån av arbetsgivaren skall anges på kontrolluppgift,
2. att riksdagen avslår propositionens förslag att kostnaden för sjuk- och hälsovård vid privat sjukvårdsinrättning inte skall berättiga till avdrag hos arbetsgivaren,
3. att riksdagen beslutar att motionskuponger skall behandlas som skattefri personalvårdsförmån,
4. att riksdagen beslutar att skattefrihet vad gäller motionsaktiviteter skall gälla vare sig motionen bedrivs i lokaler som ägs av företaget eller som bedrivs i hyrda anläggningar vare sig dessa förhyrts för helt eller del av år,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att motionsidrotter skall behandlas på ett skattemässigt likvärdigt sätt,
6. att riksdagen beslutar att ekiperingsbidrag skall göras skattefritt på samma sätt som förmån av fria arbetskläder och fri uniform,
7. att riksdagen beslutar att förmån av fri semesterbostad skall tas upp till schablonbeloppet 1 000 kr. per vecka — eller för kortare tid ett belopp proportionellt därav — vare sig semesterbostaden ägs av företaget eller av personalstiftelse eller den hyrs på hel- eller delårsbasis,
8. att riksdagen beslutar att förmånsvärde för bostadsförmån på landsbygd skall, om så yrkas, alternativt få beräknas med utgångspunkt i fastighetens taxeringsvärde på samma sätt som sker vid beräkning av förmånsvärde vid jordbruksfastighet.

Stockholm den 19 november 1987

Knut Wachtmeister (m)

Bo Lundgren (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Margit Gennser (m)

Ewy Möller (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Stig Bertilsson (m)

Hugo Hegeland (m)